

QP Code : 25917

(3 Hours)

[Total Marks : 100

1. Answer in not more than **Two** sentences each :- 20
- (a) Define 'Lockout' under I.D. Act, 1947.
 - (b) "Permanent Total Disablement" under E.C. Act, 1923 means?
 - (c) Define Appellate Authority under I.E.(S.O.) Act.
 - (d) Commissioner under E.C. Act, 1923.
 - (e) Retrenchment under I.D. Act means?
 - (f) What is 'Industrial Dispute' under I.D. Act, 1947?
 - (g) Standing Order means?
 - (h) Who is 'member' under M.R.T.U. & P.U.L.P. Act, 1971?
 - (i) Any two powers of certifying officer under I.E. (S.O.) Act.
 - (j) Object of Industrial Disputes Act, 1947.
2. Write short notes on Any **Four** :- 20
- (a) Industry under I.D. Act.
 - (b) Arising out of & in the course of employment.
 - (c) Procedure for payment of subsistence allowance under I.E. (S.O.) Act.
 - (d) Employer's liability for compensation under E.C. Act, 1923.
 - (e) Certifying officer under I.E. (S.O.) Act, 1946.
3. Solve Any **Two** :- 12
- (a) An employer makes an application for amendments to model standing orders to the certifying officer. The certifying officer after hearing the employer & workman passes an order. The employer is not satisfied with the order of the certifying officer.
 - (i) What is the remedy available to the employer?
 - (ii) Within how many days the remedy should be availed by the employer?
 - (b) A resident deployed a workman for his house repairs.
 - (i) Is a resident "Employer" under E.C. Act, 1923?
 - (ii) Will that workman be entitled to claim compensation for his rights under E.C. Act, 1923?

[TURN OVER

DB-Con. 4725-16.

- (c) One person was working for cleaning & sweeping the floors of a temple. He was appointed by a trust of temple.
- (i) Can the person claim as 'workman' under I.D. Act, 1947?
- (ii) Is the temple 'Industry' under I.D. Act, 1947?

4. Write Any Four :-

- (a) Discuss modern theory of collective bargaining & its advantages & disadvantages.
- (b) Explain in detail the Authorities under I.D. Act, 1947.
- (c) Define Lockout & Closure & explain in detail the provisions related thereto for lockout & closure under I.D. Act, 1947.
- (d) Explain Illegal Strike & Lockout under M.R.T.U. & P.U.L.P. Act, 1971.
- (e) What is occupational disease under E.C. Act? Explain the extent of liability of employer in such case.
- (f) Discuss Unfair Labour Practices under M.R.T.U. & P.U.L.P. Act, 1971.

48

(मराठी रूपंतर)
(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

१. एका किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा :-

२०

- (अ) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत 'टाळेबंदी' ही संज्ञा.
- (ब) कामगार नुकसानभरपाई कायदा, १९२३ अंतर्गत पूर्णतः अपंगत्व म्हणजे?
- (क) औद्योगिक आस्थापना (स्थायी आदेश) कायद्यांतर्गत अपील अधिकारिता ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- (ड) कामगार नुकसानभरपाई कायदा, १९२३ अंतर्गत कमिशनर.
- (इ) औद्योगिक विवाद कायद्यांतर्गत 'कपात' म्हणजे?
- (फ) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत औद्योगिक विवाद म्हणजे काय?
- (ग) स्थायी आदेश म्हणजे?

[TURN OVER]

DB-Con. 4725-16.

- (ह) एम.आर.टी.यू. आणि पी.यू.एल.पी. कायदा १९७१ अंतर्गत सभासद कोण असतो?
- (ई) औद्योगिक आस्थापन (स्थायी आदेश) कायद्यांतर्गत प्रमाणन अधिकाऱ्याची (Certifying officer) कोणतेही दोन कार्ये.
- (ज) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ चा हेतू.

२. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :-

- (अ) औद्योगिक विवाद कायद्यांतर्गत उद्योग
- (ब) कामाच्या वेळेत आणि कामाशी निगडीत
- (क) निर्वाह भत्ता देण्यासाठीची औद्योगिक आस्थापन (स्थायी आदेश) कायदा १९४६ अंतर्गत प्रक्रिया.
- (ड) कामगार नुकसानभरपाई कायद्यांतर्गत नुकसानभरपाई संदर्भात मालकाची जबाबदारी
- (इ) औद्योगिक आस्थापन (स्थायी आदेश) कायदा १९४६ अंतर्गत प्रमाणन अधिकारी (Certifying officer)

३. कोणतेही दोन सोडवा :-

- (अ) एका मालकाने प्रमाणन अधिकारी (Certifying officer) कडे नवनिर्मित स्थायी आदेशामध्ये बदल करण्यासाठी अर्ज केला. प्रमाणन अधिकाऱ्याने मालकाचे व कामगारांचे म्हणणे ऐकून आदेश दिला. मालक त्या आदेशाने सन्मोदनी नाही.
- (१) मालकाकडे कोणता पर्याय आहे?
- (२) किती दिवसांमध्ये मालक तो पर्याय अवलंबू शकतो?
- (ब) एका रहिवाश्याने आपल्या घराच्या दुरुस्तीच्या कामासाठी एका कामगारास नेमले.
- (१) काय तो रहिवाशी कामगार नुकसानभरपाई कायदा १९२३ अंतर्गत 'मालक' आहे?
- (२) कामगार नुकसानभरपाई कायदा १९२३ अंतर्गत काय तो कामगार त्याच्या हक्कासाठी पात्र होईल?
- (क) एका व्यक्तीची नेमणूक मंदिर व मंदिरातील फरशी साफ करण्यासाठी झालेली असते. त्याची नेमणूक मंदिराच्या ट्रस्टने केलेली असते.

[TURN OVER

- (१) ती व्यक्ती औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत कामगार म्हणून गणली जाऊ शकते का?
- (२) औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत मंदिर म्हणजे 'उद्योग' आहे का?

४. कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :-

- (अ) सामुदायिक वाटाघाटीच्या नवीन पद्धती आणि त्याचे फायदे व तोटे यावर चर्चा करा.
- (ब) औद्योगिक विवाद कायदा, १९४७ अंतर्गत विविध अधिकारिता स्पष्ट करा.
- (क) टाळेबंदी आणि बंद या संज्ञा व त्यांच्याशी निगडित औद्योगिक विवाद कायदा १९४७ अंतर्गत तरतुदी विस्तृतपणे स्पष्ट करा.
- (ड) बेकायदेशीर संप व टाळेबंदी यांच्याशी निगडित एम.आर.टी.यू. आणि पी.यू.एल.पी. कायदा १९७१ अंतर्गत तरतुदी स्पष्ट करा.
- (इ) कामगार नुकसानभरपाई कायद्यांतर्गत व्यावसायिक रोग म्हणजे काय? सदर बाबतीत मालकाची जबाबदारी स्पष्ट करा.
- (फ) एम.आर.टी.यू. आणि पी.यू.एल.पी. कायदा १९७१ अंतर्गत अनुचित कामगार प्रथा (Unfair Labour Practices) यावर चर्चा करा.